

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 października 2021 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu, Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Alina Szymanowska

po rozpoznaniu w dniu 29 października 2021 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B.

przeciwko M. K.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez powoda

od wyroku Sądu Rejonowego we Wrześni

z dnia 31 maja 2021 r.

sygn. akt I C 704/19

1. oddała apelację;
2. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 900 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

Alina Szymanowska

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 31 maja 2021 r., Sąd Rejonowy we Wrześni, w sprawie z powództwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w B. przeciwko M. K.:

1. umorzył postępowanie w części dotyczącej kwoty 1.576 zł,
2. oddalił powództwo w pozostałym zakresie,
3. koszty procesu stosunkowo rozdzielił obciążając nimi powoda w 77 % i pozwaną w 23 % i z tego tytułu zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 889,18 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, przy czym od kwoty zasądzonej tytułem kosztów procesu należą się odsetki, w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie, za czas od dnia uprawomocnienia się niniejszego wyroku do dnia zapłaty.

Z powyższym orzeczeniem nie zgodził się powód, który wywiódł apelację, zaskarżając wyrok w części, tj. w punkcie II. w zakresie oddalenia powództwa co do kwoty 5.079,36 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 22 września 2019 r. do dnia zapłaty oraz w zakresie punktu III.

Apelujący zarzucił:

I. naruszenie prawa materialnego:

1. art. 385¹ § 1 k.c. w zw. art. 385² k.c. w zw. z art. 353¹ k.c. w zw. z art. 58 § 2 i 3 k.c. w zw. z art. 56 k.c. w zw. z art. 359 k.c. w zw. z art. 36a ust. 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim („u.k.k.”) poprzez przyjęcie przez Sąd I instancji, że w umowie wiążącej strony doszło do naruszenia wskazanych przepisów, w sytuacji pełnej akceptacji przez pozwanego warunków umowy, w tym opłaty przygotowawczej, wynagrodzenia prowizyjnego, oraz opłaty za Twój Pakiet przy jednoczesnym pominięciu przez Sąd I instancji w wykładni umowy przepisów o limicie pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego i nieuprawnionej ingerencji w stosunek umowny stron,
2. art. 720 § 1 k.c. poprzez brak zasądzenia zwrotu pożyczki do wysokości kwoty nominalnej pomimo zobowiązania umownego pozwanego do zwrotu rzeczowej kwoty.

II. naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało wpływ na wynik postępowania tj. art. 233 k.p.c. poprzez brak ustalenia z przedłożonego materiału dowodowego kwoty nominalnej wysokości pożyczki i ustalenia, że pozwany pozostawał jeszcze w zwłoce z zapłatą do pełnej kwoty nominalnej 8,00 zł.

Zważywszy na powyższe zarzuty, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda dodatkowej kwoty 5079,36 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 22 września 2019 r. do dnia zapłaty, zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania, a w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych, za obie instancje, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji w innym składzie.

W odpowiedzi na apelację pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie od powoda kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się bezzasadna.

Z uwagi na okoliczność, iż sprawa podlegała rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym a sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego, to zgodnie z przepisem art. 505¹³ § 2 k.p.c. uzasadnienie wyroku sądu odwoławczego sprowadza się do wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku sądu drugiej instancji z przytoczeniem przepisów prawa, w sposób określony w art. 387 § 2¹ pkt 2 k.p.c.

Sąd Okręgowy w całości podziela poczynione przez Sąd Rejonowy ustalenia faktyczne uznając je za własne. W przeważającej części na aprobatę zasługują również rozważania prawne, przytoczone w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia.

Nie zasługiwał na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 233 k.p.c., poprzez braku ustalenia, że pozwany pozostawał jeszcze w zwłoce z zapłatą do pełnej kwoty nominalnej 8 zł. Apelujący w swojej apelacji podniósł przede wszystkim zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego. Apelujący wskazywał, że Sąd I instancji błędnie przyjął, iż w umowie wiążącej strony doszło do naruszenia przepisów m.in. art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 385² k.c. w zw. z art. 353¹ k.c., czy też art. 58 § 2 i 3 k.c. oraz art. 36a ust. 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, w sytuacji pełnej akceptacji przez pozwanego warunków umowy w tym opłaty przygotowawczej, wynagrodzenia prowizyjnego oraz opłaty za Twój Pakiet, przy jednoczesnej nieuprawnionej ingerencji w stosunek umowny stron. Podniesione zarzuty obraży prawa materialnego nie zasługiwały na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy zasadnie poddał kontroli pod kątem abuzywności treść zapisów umowy pożyczki zawartej między powodem i pozwaną w dniu 11 września 2018 r. Nadto wyprowadził w tym zakresie właściwe wnioski. W świetle przywołanych poglądów TSUE sąd krajowy jest zobowiązany do zbadania także z urzędu, czy dane warunki umowy wchodzące w zakres stosowania dyrektywy 93/13 mają nieuczciwy charakter. Przepisy kodeksu cywilnego dotyczące

nieuczciwych postanowień umownych (art. 385¹ i nast. k.c.) stanowią implementację do krajowego systemu prawnego ww. dyrektywy. Sąd był obowiązany zbadać, czy suma wekslowa znajduje uzasadnienie w treści przedstawionej przez powoda umowy pożyczki z uwagi na potencjalne istnienie w tej umowie klauzul abuzywnych.

Apelujący kwestionując ocenę dokonaną przez Sąd Rejonowy wskazał, że skoro pozaodsetkowe koszty kredytu obejmujące wynagrodzenie prowizyjne i koszt (...) mieściły się w limicie określonym w art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim, to brak było podstaw do uznania abuzywności części z nich. Pogląd ten należało uznać za błędny. Wprowadzenie przez ustawodawcę maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu nie może być interpretowane jako przyznanie pożyczkodawcom uprawnienia do dowolnego określania wielkości poszczególnych składników tych kosztów – bez uwzględnienia treści art. 385¹ § 1 k.c. – o ile tylko ich suma nie przekroczy limitu określonego ustawą. Fakt, że koszty takie mieszczą się w limicie wyznaczonym przez przywołany przepis ustawy nie oznacza więc, że nie podlegają one ocenie przez sąd pod kątem ich niedozwolonego charakteru i że taki charakter nie może zostać im przypisany. Sąd Rejonowy zasadnie uznał, że zapisy umowy pożyczki z 11 września 2018 r. dotyczące prowizji i opłaty za (...) są abuzywne. Prowizja została ustalona na rażąco wysokim poziomie, zważywszy, że wynosiła ona 3.271 zł, przy całkowitej kwocie pożyczki 4.000 zł.

Sąd Okręgowy podziela stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w Uchwale z dnia 27 października 2021 r. III CZP 43/20. Sąd Najwyższy wskazał, że wynagrodzenie prowizyjne (prowizja), stanowiące wynagrodzenie z tytułu udzielenia pożyczki, przewidziane w umowie pożyczki, do której mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim (jedn. tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 1083 ze zm.), nie jest świadczeniem głównym w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Okoliczność, że pozaodsetkowe koszty kredytu konsumenckiego nie przekraczają wysokości określonej w art. 36a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, nie wyłącza oceny, czy postanowienia określające te koszty są niedozwolone (art. 385¹ § 1 k.c.).

Odnosząc się do wynagrodzenia za (...) trzeba podkreślić, że fakultatywny charakter tego elementu umowy był pozorny, ponieważ we wzorcu umowy z góry przewidziano, że pożyczkobiorca wnioskuje o udzielenie pakietu, a nic nie wskazuje, by pozwany został należycie poinformowany o jego istocie i kosztach. Brak było równocześnie jakiegokolwiek wskazania, czym powód kierował się obliczając tę opłatę, a jej wysokość w zestawieniu z tym, co powód w zamian oferował, była rażąco wygórowana (powód dawał konsumentowi możliwość skorzystania z „bezpłatnego” jednorazowego odroczenia płatności albo obniżenia raty, za co pobierał opłatę, co jest w ogóle sprzecznością samą w sobie). Przywołane okoliczności uzasadniają uznanie postanowień umowy dotyczących prowizji i opłaty za (...) za niedozwolone postanowienia umowne. Podniesione w apelacji powoda zarzuty naruszenia art. 385¹ § 1 k.p.c., art. 385² k.c. w zw. z art. 353¹ k.c. w zw. z art. 58 § 2 i 3 k.c. w zw. z art. 56 k.c. w zw. z art. 359 k.c., oraz przywołanych w apelacji przepisów ustawy o kredycie konsumenckim, okazały się niezasadne.

Błędny okazał się również wywiedziony na tej podstawie zarzut naruszenia przepisu prawa materialnego w postaci art. 720 § 1 k.c. Podkreślenia wymaga, że powód dochodził zapłaty należności z weksla. W uzasadnieniu powództwa wskazano, że weksel in blanco został wystawiony przez pozwaną na zabezpieczenie zwrotu całego zadłużenia z tytułu udzielonej w dniu 11 września 2018 r. pożyczki gotówkowej nr (...). Następnie na dalszym etapie postępowania wyjaśniono także jakie należności składają się na dochodzoną pozwem kwotę oraz przedłożono kserokopie dokumentów.

W sytuacji, gdy powód domagał się wydania nakazu zapłaty powołując się na weksel, to w świetle art. 321 § 1 k.p.c. nieuprawnionym byłoby orzeczenie przez Sąd meriti o zasadności żądania pozwu przy przyjęciu innej podstawy faktycznej żądania aniżeli wskazana przez samego powoda w pozwie.

Jednocześnie nie można tracić z pola widzenia, że dla skutecznego dochodzenia roszczenia z weksla, będącego pierwotnie wekslem in blanco, stanowiącym zabezpieczenie roszczenia między stronami – jak w niniejszej sprawie – konieczne jest przedłożenie zarówno weksla, jak i wskazanie, że między stronami istniało porozumienie (deklaracja – umowa wekslowa), upoważniająca stronę otrzymującą weksel do jego wypełnienia i określająca warunki dokonania

tej czynności. Wręczeniu weksła in blanco towarzyszy bowiem porozumienie dotyczące uzupełnienia weksła. Istnienie takiego porozumienia jest obligatoryjne, związane jest z wystawieniem i wydaniem weksła in blanco. Porozumienie jest więc w istocie umową na podstawie której podmiot podpisujący weksel upoważnia wierzyciela do jego uzupełnienia. Umowa ta wyznacza granice kompetencji wierzyciela. Treść porozumienia wyznaczają jedynie granice swobody umów (art. 353¹ k.c.). W tym kontekście zwrócić należy uwagę na wypracowaną w praktyce obrotu gospodarczego instytucję tzw. deklaracji wekslowej, którą jest pisemne oświadczenie co najmniej wystawcy weksła (ewentualnie także innych dłużników wekslowych), a niekiedy także osoby upoważnianej do wypełnienia weksła, określające zasady uzupełnienia weksła in blanco. Ma ona istotne znaczenie dowodowe, która w istocie stanowi dowód udzielenia upoważnienia do uzupełnienia koniecznych elementów, rozstrzygając jednocześnie wątpliwości co do sposobu uzupełnienia weksła. Zakres zabezpieczenia w przypadku weksła in blanco wynika z treści zawieranej deklaracji wekslowej, co oznacza, że weksel może być wypełniony tylko wówczas, gdy zająd okoliczności ustalone w porozumieniu zawartym między wystawcą, a osobą której weksel zostaje wręczony (wyrok SA w Warszawie z 15 września 2017 r., I ACa 917/16).

Skoro weksel, w oparciu o który powód dochodził w tym postępowaniu zapłaty jest weksem in blanco, zaś pozwana – jako konsument - jest wystawcą tego weksła, Sąd winien z urzędu zbadać sposób uzupełnienia weksła zgodnie z deklaracją wekslową, czyniąc w ten sposób zadość wytycznym wynikającym z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (wyrok TSUE z 13 września 2018 r., C-176/17; wyrok TSUE z 7 listopada 2019 r., C-419/18), o czym już wspomniano powyżej. Analiza zgromadzonego w aktach niniejszej sprawy materiału dowodowego doprowadziła Sąd Okręgowy do wniosku, że doszło do wypełnienia przedmiotowego weksła niezgodnie z deklaracją wekslową. Jak wynika pkt 8.2. umowy, pożyczkodawcy przyznano prawo wypełnienia weksła in blanco, na zasadach określonych w deklaracji wekslowej w przypadku, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej jednej racie przekroczy 30 dni po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania, a także w terminie 14 dni od wypowiedzenia umowy w trybie pkt. 8.1 (b). Z kolei z deklaracji wekslowej wynika upoważnienie pożyczkodawcy do wypełnienia weksła in blanco między innymi, w przypadku, gdy opóźnienie w płatności kwoty równej wartości jednej pełnej raty przekroczy 30 dni, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy do zapłaty zaległości w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania.

Wylimitowanie z umowy pożyczki zawartej przez strony postanowień dotyczących pozaodsetkowych kosztów kredytu spowodowało, że pozwana zobowiązana była do zwrotu pożyczki w kwocie 4.000 zł oraz zapłaty odsetek kapitałowych 526,22 zł (9,80% w stosunku rocznym) w 30 równych ratach miesięcznych, których wysokość wynosiła w związku z tym 150,87 zł. Na dzień sporządzenia oświadczenia o wypowiedzeniu (22 sierpnia 2019 r.) i jego doręczenia pozwanej (28 sierpnia 2019 r.) wymagalne były pierwsze 11 rat pożyczki (raty płatne od 23 października 2018 r. do 23 sierpnia 2019 r.) wynoszące łącznie 1659,57 zł, zaś na dzień upływu 30 - dniowego terminu wypowiedzenia umowy pożyczki (29 sierpnia 2019 r.) wymagalnych było pierwszych 12 rat pożyczki (wynoszących łącznie 1840,44 zł). Z treści wezwania do zapłaty z dnia 24 lipca 2019 r. wynika, że pozwana zalega z zapłatą dwóch rat, płatnych w dniu 23 czerwca 2019 r., i 23 lipca 2019 r. Do dnia 24 lipca 2019 r. pozwana uiściła zatem kwoty wynikające z 8 rat płatnych do dnia 23 maja 2019 r. co daje łącznie kwotę 2416 zł. Z powyższego wynika, że w chwili sporządzenia oświadczenia o wypowiedzeniu umowy pożyczki pozwana nie była w zwłoce z zapłatą raty pożyczki, która by uzasadniała jej wypowiedzenie. Nadto po wniesieniu niniejszego pozwu pozwana zapłaciła 1576 zł. W związku z powyższym zaistniały przesłanki do oddalenia powództwa w takim zakresie w jakim oddalił je sąd I instancji.

Mając na uwadze powyższe, apelacja powoda jako bezzasadna podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. obciążając tymi kosztami w całości powoda, jako stronę przegrywającą postępowanie przed Sądem II instancji. Na koszty poniesione przez pozwaną w postępowaniu apelacyjnym, złożyły się koszty wynagrodzenia jej profesjonalnego pełnomocnika w osobie radcy prawnego w kwocie 900 zł ustalone na podstawie § 2 pkt 4 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r. (tj. Dz. U. 2018, poz. 265).

Alina Szymanowska